एवेव पश्चाच्चेत् प्रत्यक्संस्थान्युदगग्राणि उदक्संस्थानि वा प्रत्यगग्राणीति ग्रहणं तूदङ्मुखेन कर्तव्यम् कृष्णाजिनं दक्षिणग्रीवं स्तरणीयम् कण्डनमध्वर्युरेवोदङ्मुखस्तिष्ठन्करोति दृषदप्युदगग्रा कपालोपधानं च प्रत्यक्संस्थम् गार्हपत्यखरस्योत्तरभागे अङ्गाराणामुद्वहनं दक्षिणतः प्रथमकपालधर्मेण सर्वेषां कपालानामुपधानमिति । कपालान्युपदधातीति (२.६.२.५) बहुवचनात्प्रतिपुरोडाशमेकैकं कपालं भवति अन्यथा एककपाला इति (२.६.२.३) एकस्मिन्नेव महत्तरे कपाले सर्वेषां अपणादिककपाला भव[न्ती]त्येकमेव सर्वसाधारणं कपालं स्यात् ।

देशांश्च ॥ ५ ॥ देशानपि चतुष्पथाखूत्करस्थाणुवृक्षादीनुत्तरदिगवस्थितानेवात्राश्रयेत् ।

जुहोतयः ॥ ६ ॥ एते त्रैयम्बका जुहोतयो भवन्ति न यजतयः । अत्र हरिस्वामिनः त्रैयम्बका नाम पुरोडाशाः तानिह प्रस्तुत्य तेषां होमं वक्ष्यति तान्त्सार्धं जुहोतीति (२.६.२.७) तदेवेह कर्मण उत्पत्तिवाक्यम् अनेकगुणत्वात् ततश्च होमसाधनमेवैते पुरोडाशा न यागसाधनमिति नैमित्तिकेष्टिका एव धर्माः स्युः यस्तु यक्ष्यम्बकैरयजन्तेत्यादिव्यवहारः (२.६.२.१) स होमान्तर्गतयागाभिप्रायो द्रष्टव्य इति ।

अवषट्कारान् ॥ ७ ॥[1] जुहोतीत्युपदिष्टेऽपि (२.६.३.७) यक्ष्यम्बकैरयजन्त (२.६.२.१) अथ यदेष एतैर्यजतऽइति (२.६.२.२) यजतिशब्दश्रवणाद्धुक्रामन्थिवद्वषट्कृते[2] होमो भविष्यतीति शङ्कानिवृत्त्यर्थमिदमुक्तम् तस्मादवषट्कारा एते जुहोतय एव उत्पत्तिवाक्ये जुहोतीत्युपदेशात् अन्यत्र गौणो यजतिशब्दः ।

अक्तान्वा ॥ ८ ॥ एतानक्ताननक्तान्वा कुर्यात् · अञ्जनं शृताभिघारः प्राणदानं च · तानभिघार्यानभिघार्य वोढास्येत्यापस्तम्बः ।

पात्र्यां कृत्वा दक्षिणाग्न्युल्मुकमादाय चतुष्पथे पलाशपत्रमध्येन होमः ॥ ९ ॥ सधर्मकत्वपक्षे अपणाभिवासनपात्र्यङ्गुलिप्रक्षालननिनयनान्ते पलाशपत्रशृतावदानपात्रीणां संमार्गे कृते तान्रौद्रान्पुरोडाशान्पात्र्यां कृत्वा एकस्यामेव पात्र्यामु-

---

१) न विद्यते वषट्कारो येषां ते Ss. २) See १.५.२१.